

PREMIS RECERCAT 2015

Recollim el parlament pronunciat per Josep Santesmas-
ses, president de la Coordinadora de Centres d'Estudi
de Parla Catalana, en l'acte de lliurament dels premis
Recercat 2015, a Vilafranca del Penedès, el 9 de maig
d'aquest 2015.

El temps passa inexorablement posant números a la nostra existència, any darrere any, amb un cert respecte donada la nostra condició de finitud. Però també amb complaença quan som capaços de construir positivament i anem posant números a un seguit d'activitats i projectes acumulatius que constitueixen un pòsit viu i humanament enriquidor. Posem anys als centres que hem vist fundar o dels quals som hereus, en posem a les revistes que van engruixint el coneixement del nostre lloc o territori, en posem a altres moltes activitats que, regularment o periòdicament, organitzem. El mateix que ens passa avui. L'onzena edició del RECERCAT. En aquest transcórrer del temps, quan mirem en retrospectiva, ens apareix el concepte de *solidesa*, malgrat que potser en el present tenim la percepció que, en les dinàmiques pròpies de cada centre, no disposem del temps, dels recursos i de la participació que voldríem i necessitariem. El temps ens dona la mesura de com hem interrelacionat amb els nostres territoris i amb els àmbits de cultura i ciència en què ens hem mogut. La memòria, quan comporta balanç i reflexió, ens proporciona una mesura ajustada a la realitat del valor del que hem construït. El mateix que ens passa avui i aquí, a Vilafranca, en la valoració col·lectiva, a través dels exemples que hem vist, del que hem parlat i sentit.

En aquesta feïna que s'ha fet en les darreres dècades des del camp de la història local –i en molts d'altres–, des de la recerca i la seva divulgació, hem teixit un extens camp de coneixement de les comunitats de memòria de les quals formen part. Memòria col·lectiva i memòria cultural dels nostres llocs i territoris. Memòria clau per construir present i per mirar el futur amb esperança. Hem anat bastint coneixement del lloc, del territori, del país, en cada temps històric i des de la nostra condició humana. És a partir d'aquest coneixement com es vesteixen els vincles socials com a comunitat, que alhora cal que es mostri transmissora, receptora, creativa i constructiva.

En aquest temps canviant que ens toca viure no només hem de fer nostra la coneguda afirmació de Pierre Vilar, «pensar històricament», sinó que també ens cal actuar amb perspectiva i responsabilitat històrica. Memòria i perspectiva que, de ser clares, crítiques i rigoroses, ens afermen en la continuïtat, ens donen consistència i ens obren a camins d'esperança. Tot contra la imposició de la por i la inseguretats per poder arribar a viure amb dignitat, contra la voluntat de desintegrar les comunitats de memòria i cultura, en aquest programat afany de substituir-les per memòries i històries falses importades i imposades, o per construccions universals de banalitats que fan molt rics els poderosos i pobres molts dels que treballen o tenen ganes de treballar. Ai!, jels poders que no passen per les urnes o els poders que arriben a les urnes amb els interessos dels poders que no passen per les urnes! Contradient la imatge d'aquest magnífic mar de vinyes que envolta Vilafranca i emprant llenguatge vitivinícola, no costa gaire afirmar que, a vegades, la democràcia fa poc gra, i que massa sovint ens volen fer beure a galet el vi del raïm que arriba podrit al celler. La informació

desinformativa, o les accions desactivadores, ens les aboquen amb l'objectiu de desintegrar les comunitats de memòria petites i grans de les quals formem part, o perquè no volen entendre res més que la unitat de destí o perquè han cregut que el poder, democràtic o no, no té límits, en l'afany de dominar-ho tot i de repartir cada vegada més injustament.

Nosaltres formem part del model de ciutadà cultural actiu i participatiu, que creu que la cultura és una necessitat que ha de conformar una part essencial de l'estat del benestar, que creu en la continuïtat de les comunitats de memòria com a projecte de futur, cultes, interconnectades, respectuoses amb les memòries afegides, i obertes a la participació i a la inclusió.

I ara i aquí no fem res més que reafirmar aquest convenciment donant valor i difusió al que fem i al que som. Ho fem un any més des de l'IRMU, aquesta realitat que s'ha fet imprescindible i que és confluència d'aquest model de ciutadà cultural actiu organitzat, representat per la CCEPC, i de l'administració, la de la Generalitat de Catalunya, que no ha volgut ser aliena a la transmissió de les inquietuds i la participació, de les quals, a través d'aquesta confluència, n'ha fet polítiques de govern.

Ho fem reconeixent els valors de tots, personalitzats, com cada any, amb l'atorgament dels premis Recercat a un centre d'estudis i a una persona vinculada a un centre. A un centre: el Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre que articula una comarca de demografia baixa, 23.000 habitants, repartida en 14 municipis i amb 420 socis. Un centre que, de bon principi, es va articular comarcament i que ha sabut mantenir aquesta estructuració amb molta eficàcia, anant d'una punta a l'altra del seu territori. El CERE és una entitat de referència per a la comarca i per a les Terres de l'Ebre que ha impulsat projectes com ara la Fira del Llibre Ebrenc, Litterarum o la Comissió Cívica del Patrimoni de les Terres de l'Ebre, a part d'un conjunt d'activitats i projectes comuns als dels altres centres. Una persona: Joan Solé Bordes, expresident de l'Institut d'Estudis Penedesencs, persona vinculada a infinitat de projectes i activitats posant per epicentre aquesta ciutat. Penso que el Joan és de les persones que sempre hi és, que sempre ho sap i que sempre ho dona, de les que mai tenen un no i de les que sempre tenen feina, i, ja ho veieu, a més, pren mal amb les activitats. Al CERE i al Joan, moltes gràcies per encarnar l'essència del món dels centres d'estudis i de representar-lo honoríficament a partir d'ara. Un dia o altre havíeu de recollir aquest premi.

No sabem com s'estructurà el govern de la Generalitat a partir de les eleccions de setembre; per tant, tampoc sabem qui serà, l'any vinent, el nou director General de Cultura Popular, Associacionisme i Acció Cultural i, en conseqüència, no sabem qui serà el nou director de l'IRMU. Governí qui governí, ens agradaria molt que tu, Lluís, tornessis a estar aquí, entre nosaltres, representant el que avui representes. A part de la capacitat i eficiència de gestió que tots els qui t'hem tractat hem pogut comprovar, crec que respons a allò que el poeta menorquí Ponç Pons escriu en el seu darrer llibre: «Intel·ligència i bondat haurien de ser sinònims.» Moltes gràcies per tenir clara consciència del que representem per a la cultura de les terres de parla catalana.

Avui hem traginat tot el que som i el que fem, com els pagesos d'aquesta terra traginen els raïms de les vinyes als cellers. Ho fem acollits per la ciutat de Vilafranca del Penedès, capital de la cultura catalana d'enguany. S'ha treballat amb un centre d'estudis important, que també des dels seus inicis va tenir com a objectiu articular la comarca natural i històrica del Penedès. Moltes gràcies, doncs, a l'Institut d'Estudis Penedesencs per la feinada que feu i per l'entusiasme que heu posat en l'organització del Recercat. No us donarem el premi perquè ja el teniu. Moltes gràcies, també, a l'Ajuntament de Vilafranca per la seva acollida; a totes les entitats del Penedès per la seva col·laboració, i a tots vosaltres per ser aquí compartint inquietuds, projectes i experiències. Moltes gràcies a tothom, i que l'any vinent puguem ser un bon tros més lliures.